

Poznámky inspirované workshopem AUÚP 31. ledna 2014

Krátce po jednání workshopu AUÚP o urbanistické koncepci a urbanistické kompozici jsem se zabýval návrhem zadání územního plánu jedné obce.

Zadání připravil „létající“ pořizovatel. Byl vybrán na základě nabídnuté nejnižší ceny. Jeho zadání obsahuje všechny body, které vyžaduje příloha příslušné vyhlášky. Text však tvoří z více než 80 procent pokyny a požadavky, které jsou sice pravdivé, leč universální. Bylo by je možno aplikovat v zadání většiny obcí.

Časový souběh obou záležitostí mi zvýraznil rozdíly mezi teoretickými východisky, kterými se zabýval workshop a jejich aplikacemi v běžné územně plánovací praxi. Svůj postřeh jsem shrnul do následujících poznámek.

1. Má vznikat návrh zadání územního plánu na základě vyhodnocení dosavadního vývoje urbanistické koncepce v řešeném území?

Logika věci říká ano. Jinak přece nelze věcně a zasvěceně formulovat pokyny pro další vývoj urbanistické koncepce. Na vstupu musí být znám dosavadní vývoj urbanistické koncepce v řešeném území, její stávající hodnoty, negativa, problémy apod..

2. Kdo by měl naznačenou analýzu provést?

Logika věci říká, že autor územního plánu. Urbanistickou koncepci lze chápat, jako „zlatou nit“¹, která se provléká dlouhodobým vývojem území. Návrh územního plánu by na ní měl odůvodněně navazovat, rozvíjet či by ji měl korigovat.

Je proto žádoucí, aby ten, kdo ponese autorskou odpovědnost za urbanistickou koncepci vyjádřenou v návrhu územního plánu, byl účasten již formulace jejího zadání. Projektant územního plánu ji přeci musí odůvodnit a potvrdit svou autorizací.

Ale projektant má být vybírán až na základě schváleného zadání. Projektantovi, autorizovanému urbanistovi, tak byla „odňata“ možnost ovlivnit zadávání urbanistické koncepce. Ta patří, či měla by patřit, mezi základní faktory, jež výrazně determinují zadání dalšího vývoje obce či města.

Urbanistická koncepce, jež funguje v návrhu územního plánu jako jeho **krystalizační jádro**, se totiž stává „zátěží“, která komplikuje či zdržuje pořízení územních plánů.

Z obsahu výše uvedených bodů lze dovodit, že „odstavení“ urbanisty od formulace zadání územního plánu potvrzuje pozvolnou „odluku“ urbanismu a územního plánování. V současnosti jsou v územním plánování preferovány záležitosti „okamžité územně plánovací spotřeby“. Jedná se například o vymezení zastavitelných ploch, ploch ke změně zástavby, ploch přestavby, splnění podmínky pro přidělení dotací apod.. Ukazuje se, že k dosažení požadovaných efektů, pro něž se územní plány v tomto období zejména pořizují, postačuje či dokonce lépe vyhovuje „**bezejaderný**“ územní plán.

„Klasicky pojímaná“ komplexnost územního plánu tak dostala další „zásah“. Po postupné redukci spektra urbanistických specialistů¹ (specialisté na urbanistickou geografii, ekonomii, sociologii, apod.) byla atakována podstata, tj. urbanistická koncepce.

Územní plán je sice v právních předpisech prezentován jako základní koncepční materiál. Má například vyjadřovat základní koncepci rozvoje území, urbanistickou koncepci, koncepci

¹ s důrazem jak na urbanismus, tak na specializaci (profesi)

uspořádání krajiny, koncepci veřejné infrastruktury. Musíme si však sami sobě pravdivě přiznat, zda umíme v konkrétních případech dostatečně a srozumitelně odůvodnit potřebu a nezbytnost řešit v územním plánu urbanistickou koncepci respektive koncepci jako takové. Nepostačuje implantovat obcím urbanistickou koncepci jen silou předpisů. Může se stát, že několik nespokojených starostů podá ve vhodnou chvíli poslaneckou iniciativu a pojem koncepcí ze zákona zmizí. Jako odůvodnění se uvede, že je nutné rozhodovat tady a teď, na základě aktuálních potřeb. A koncepcí komplikují, neúměrně brzdí či dokonce brání snahám uspokojovat současné potřeby měst a obcí.

Pro závěrečné odlehčení převedu situaci do lékařského prostředí. Pacient a nemocniční právník sestaví chorobopis a navrhnou postup léčby. Na základě takto připravené dokumentace, vyberou k provedení zákroku doktora, který za výkon požaduje nejnižší cenu. Lékař, kterého váže profesní odpovědnost, přemýšlí o změně profese. Tržní lékař provede předepsaný zákrok, převezme body a přesune se do dalšího operačního sálu.

V Praze 11. února 2014

Vladimír Mackovič